

Aloite osallistavan suunnittelun järjestelmällisestä hyödyntämisestä ja raportoinnista julkisessa rakentamisessa

Tampereen kaupunki rakentaa ja kunnostaa julkisia rakennuksia kymmenillä miljoonilla euroilla vuosittain. Julkisten toimintojen tuottamisen kannalta on ensiarvoisen tärkeää, että toiminnoille varatut tilat ovat terveellisiä, turvallisia, toimivia ja viihtyisiä. Jotta näihin tavoitteisiin päästään, tulee loppukäyttäjää johdonmukaisesti osallistaa suunnitteluun.

Rakentamisessa osallistava suunnittelu on suunnittelun tapa, jossa eri käyttäjäryhmiä otetaan mukaan suunnitteluun monipuolisesti hankkeesta, kohderyhmästä ja suunnittelun vaiheesta riippuen. Osallistaminen voi olla esim. haastattelua, havainnointia, työpajoja tai kyselyitä. Sen on siis huomattavasti laajempi kokonaisuus kuin vain suunnitelmien esittely henkilökunnalle, keskustelu yksittäisen tilan varustelutasosta tai kuvataidetyöpaja, vaikka tätäkin toimintaa toki tarvitaan.

Koska kussakin hankkeessa on omat erityispiirteensä ja mahdollisesti erilaiset pedagogiset suunnitelmat, tulee osallistaminen sisällyttää jokaiseen hankkeeseen sen vaatimassa laajuudessa. Tampereen kaupungilla vastuu osallistamisprosessista on tällä hetkellä käyttäjäyksikön johtajalla, jota kaupungin eri yksiköt tukevat. Käytännössä esimerkiksi päiväkodin johtajilla ja koulujen rehtoreilla ei kuitenkaan ole tarvittavaa koulutusta tai erityisosaamista käyttäjien osallistamiseen rakennushankkeessa eikä välttämättä riittävästi aikaa siihen.

Esitämme, että jokaiseen rakentamis- ja korjaushankkeeseen tehdään osallistamissuunnitelma, jossa kerrotaan, mitä ryhmiä ja missä laajuudessa osallistetaan, miten osallistaminen aiotaan toteuttaa ja miten kerättyä aineistoa analysoidaan sekä hyödynnetään suunnittelussa. Vaihtoehtoisesti samansisältöistä osallistamissuunnitelmaa pyydetään suunnittelun kilpailutuksen yhteydessä. Lisäksi esitämme, että osallistamisen toteuttamisvastuuta siirretään yksiköiden johtajilta suunnittelijoille ja muille alan toimijoille, joilla on asiaan liittyvä erityisosaaminen.

Esitämme myös, että jokaisen rakennus- ja perusparannushankkeen lopputilitykseen sisällytetään osallistamisraportti. Raportista selviää, mitä käyttäjäryhmiä on osallistettu, missä laajuudessa ja millä keinoin, sekä miten tuloksia on analysoitu ja hyödynnetty.

Budjettivaikutus: Osallistamistyöpajat ja muut osallistamistavat voivat lisätä suunnittelukustannuksia tuhansilla euroilla. Toisaalta hankkeissa voidaan säästää rakennusvaiheessa huomattavasti lisä- ja muutostöihin varattua rahaa, kun suunnitelmat palvelevat toimintaa alusta lähtien parhaalla mahdollisella tavalla, eikä merkittäviin muutostöihin ole tarvetta. Lisäksi tarkoituksenmukaiset tilat tehostavat toimintaa sekä lisäävät käyttäjien hyvinvointia koko rakennuksen käyttöiän.

Mirja Salmijärvi

Valtuutettu (Vihr.), arkkitehti

Jaakko Stenhäll

Olga Haapa-aho

Oras Tynkkynen

Merve Caglayan

Hanna Sareila

Jaakko Mustakallio

Milka Hanhela

Noora Tapio

Anne Liimola

Antti Hiitti

Anne-Mari Jussila